

תוכנית: הכל דיבורים

תאריך: 12/01/2001

שעה: 11:00

רשת ב'

פרופ' גביזון: רובינשטיין חרג מסמכויותיו כיועץ משפטי לממשלה

כרמית גיא: שלום לפרופ' גביזון, שמעת את הדברים? מה את אומרת?

פרופ' גביזון: אני אומרת כל-כך הרבה דברים, שקשה לי לבחור למה להתייחס קודם. קודם כל, אני רוצה להגיד שאם מכתבו של היועמ"ש לממשלה היה נכתב על-יד משפטן או פובליציסט, היה מקום לדון בשאלה האם הוא צודק! ואני אומרת כאן, שאני, עם חלק גדול מהדברים שהוא אומר, מסכימה! נראה לי שזה בכלל לא השאלה, השאלה, לפי-דעתי, היא האם יועץ משפטי צריך לכתוב מכתב כזה, האם יועץ משפטי צריך לכתוב חוות-דעת כזאת כחוות-דעת משפטית. האם מכתב כזה כחוות-דעת משפטית, האם מכתב כזה יכול לחייב את הממשלה, והאם היועץ המשפטי לא יכול לא להגן על הממשלה, כשהיא אומרת בית-משפט שעמדתו לגבי המצב המשפטי היא נכונה. הלא היועץ המשפטי אומר פה דבר והיפוכו!

כרמית גיא: הוא אמר דבר והיפוכו, הוא אמר חוקית זאת אפשרות, אני כיניתי את זה בתחילת המשדר, כמין דו"ח ציבורי שהוא נותן, בפרפראזה לעניין, זאת-אומרת, חוקית זה בסדר אבל ציבורית יש עם זה בעיה.

פרופ' גביזון: וזה נכון, ואני חושבת שאנחנו אוכלים פה בצורה הבולטת ביותר אחת מהדיסיות הגרועות ביותר שאנחנו בישראל לעצמנו, מפני שאנחנו כל הזמן, משני הצדדים, נתנו יד להרחבה בלתי-נסבלת של המנדט של היועץ המשפטי לממשלה. אנחנו הפכנו אותו לא רק ליועץ משפטי, לא רק לפרשן משפטי, אלא גם לבורר בענייני מוסר, והתנהגות ראויה וכל-מיני דברים כאלה, הוא עושה את זה בדו"חות הציבוריים, אגב החלטה לסגור תיקים, הוא עושה את זה בהקשרים אחרים, ועכשיו הוא עושה את זה בדבר הכי דרמטי וברגע הכי רגיש. אני חושבת, לאורך כל דרך, שהוא עשה טעות, אני חושבת ששינוי שאחרים שתקו או נתנו לו גיבוי בדבר הזה. ואני חושבת שמלוא האבסורד של הדבר הזה, הוא בא לידי ביטוי עכשיו, כאשר יועמ"ש לממשלה נוטל על עצמו את האחריות להודיע, שלממשלה אין סמכות משפטית לבצע מו"מ, שהוא בעצמו אומר, שיש לסמכות המשפטית... (לא ברור)...

כרמית גיא: זה משהו בין החוק לאתיקה, החוק היבש לרוח החוק?

פרופ' גביזון: כל העבודה של רשויות פוליטיות, בנויה על שיווי-משקל מאוד-מאוד בין חוקיות ובין נורמטיביות. ולאבחנה הזאת יש תפקיד מאוד-מאוד חשוב, יש הרבה מאוד דברים שהם חוקיים, אבל הם לא ראויים! ומנהיג פוליטי, לא מספיק שהוא יהיה שומר חוק, מנהיג פוליטי צריך לעשות גם דברים נכונים! אני לגופו של עניין חושבת, שכמו שאמרו רבים וטובים, יש בעיה רצינית מאוד בלגיטימיות הדמוקרטית של ההתנהלות של ממשלת-ישראל היום בהקשר למו"מ.

כרמית גיא: לתוכן הדברים את מסכימה!

פרופ' גביזון: לא לכולם, יש שם דברים שאני לא מסכימה. כמו למשל הדברים בעניין הר הבית, שאני לא חושבת שיש כאן עניין של תקינות, זה עניין של תבונה ומו"מ – כן אפשר לסמוך על מישהו או אי-אפשר לסמוך על מישהו – זה עניין של פסיכולוגיה!

כרמית גיא: אבל אומר פרופ' נאמן, בתור עורך-דין, הוא צריך להזהיר את המעסיק שלו, את הקליינט, מפני התוצאות או מה ייצא מהדבר הזה!

פרופ' גביזון: אני חושבת שפה, אחד מנקודות המפתח של מה שאמר פרופ' נאמן ואולי גם מה שמרגיש היועמ"ש לממשלה – וזו לפי-דעתי, טעות. זה נכון שיועץ משפטי, בתקן הרגיל של המושג הזה, כשהוא מייעץ ללקוח שלו, אז הוא אומר לו, תראה, לא כדאי לך לחתום פה, כי הפרטנר הזה הוא לא פרטנר אמין! אל תיתן לו דברים אמיתיים בשביל הבטחות שווא. זה נכון שזה חלק מהתפיסה של יעוץ משפטי, ואם היועץ המשפטי בממשלה היה אומר, חבר'ה, אני עבדתי בעסק הזה הרבה זמן, אני מכיר את הפרטנרים – תיזהרו! זה היה מבוסס על הרבה מאוד ניסיון והכול היה נהדר.

כרמית גיא: אגב, הוא עשה את העבודה הזאת, לא בתור יועץ משפטי, אלא בתור חבר המשלחות למיניחה, לא בתור היועץ המשפטי...

פרופ' גביזון: הבעיה המרכזית של המהלך של היועץ המשפטי איננה שהוא אומר את הדברים האלה, הבעיה המרכזית שלו, היא שהוא אומר אותם כאילו הם חוות דעת משפטית וכאילו – וזה החמור ביותר – כאילו הם חוות-דעת מחייבת, שאם ראש הממשלה לא מקבל אותה, הוא חותר תחת שלטון החוק. אם מישהו בעניין הזה חותר תחת ההיגיון של שלטון החוק, זה היועץ המשפטי לממשלה, מפני שהוא מרחיב את הסמכות שלו לומר מהו החוק בצורה שהופכת את כל התפקיד של הכרזה על חוקיות לחסר-היגיון פנימי. כל האבחנה, שאנחנו כל הזמן שומרים אותה, למרות שהיא עמומה, בין מה שהוא חוקי למה שהוא כדאי ומה שהוא נכון ומה שהוא רצוי, מתמוטטת במסמך הזה של היועץ המשפטי לממשלה, ואני חוזרת, הוא ער לזה בעצמו, כי הלא הוא אומר בהתחלה, יש לכם סמכות מבחינה משפטית, הוא רק מזהיר אותם מכוח מה יש ליועץ המשפטי לממשלה, התפקיד להזהיר באופן ציבורי את ראש הממשלה. ואת שאלת, ואני חושבת שזו שאלה נכונה, לגבי יחסי העבודה בין השניים. מה שעשה היועץ המשפטי לממשלה, הוא נתן בידי מתנגדי ראש הממשלה, כלי לא פוליטי, שזה דבר לגיטימי לעשות, הוא נתן בידיהם כלי משפטי לטרפד מהלך פוליטי.

כרמית גיא: משום שבג"ץ אמר שהנחיות היועץ המשפטי מחייבות!

פרופ' גביזון: בג"ץ לא אמר את הדבר הזה.

כרמית גיא: האם המכתב הזה לא נחשב להנחיה אלא נחשב למכתב פנימי, שבדרך כלל לא דרך הגיע לידיעת הציבור!

פרופ' גביזון: תראי, אני שמעתי שהיועץ המשפטי מתאר את המכתב הזה כחוות-דעת. ברגע שהיועץ המשפטי, זו עמדתו...

כרמית גיא: אבל הוא מביע צער על כך, שנעשה שימוש פוליטי בדבר הזה.

פרופ' גביזון: זה יכול להיות. אבל אני מבינה שהוא החליט לפרסם את המסמך הזה. היועץ המשפטי לא יכול מצד-אחד לפרסם את המסמך הזה ולומר שהוא חוות-דעת, בייחוד על רקע האמירות שחוות דעת היועץ המשפטי מחייבות, ואח"כ להיתמם ולהגיד שהוא מיצר על זה שנעשה בזה שימוש פוליטי. יש גבול גם למידת הניתוק של יועמ"ש, שכותב בדם לבו מההווה הפוליטית שבתוכה הוא פועל. ולכן אני חושבת, שכן נוצרה בעיה ממשית ביחסים בין רה"מ לבין היועמ"ש. הממשלה – אני לחלוטין לא מקבלת את מה שאמר פרופ' נאמן על שר משפטים שאיננו משפטן-אני חושבת שבאופן עקרוני זו קונבנציה, ששר המשפטים הוא משפטן, אני חושבת שיש יתרונות וחסרונות זה שלשר המשפטים לכשעצמו אין השכלה משפטית. אני חושבת שההסתמכות

על היעדר ההשכלה המשפטית, מבחינת היכולת של שר או של ראש הממשלה לחוות דעה על גבול הסמכות של היועץ המשפטי לממשלה הוא מוטעה לחלוטין. אם כי, זה נכון, שהיועץ המשפטי לממשלה איננו ממלא תפקיד של משרת של הממשלה.

כרמית גיא : אז בעצם, לממשלה אין פרקליט, כמו שדיברנו קודם.

פרופ' גביזון : תפקיד היועץ המשפטי הוא אחד התפקידים המרתקים והמאתגרים!

כרמית גיא : אז בעצם, לממשלה אין פרקליט, כמו שדיברנו קודם.

פרופ' גביזון : תפקיד היועץ המשפטי הוא אחד התפקידים המרתקים והמאתגרים!

כרמית גיא : זה תפקיד של דבר והיפוכו!

פרופ' גביזון : הוא תפקיד מאד-מאד מורכב. יש לו כמה מרכיבים בתפקיד הזה. ואנחנו רואים התנגשות מאד-מאד דרמטית בין התפקידים השונים שלו. פה בעניין הזה, לפי-דעתי היועמ"ש חרג מהתפיסות המרחיבות של התפקידים שלו. אני חושבת שכמעט אין אנשים, חוץ משני הצדדים של המערכת הפוליטית, שיעשו בזה עכשיו שימוש פוליטי, שיגיד שהמכתב הזה, שנכתב על-ידי היועץ המשפטי לממשלה, הוא הרחבה לגיטימית של המנדט שלו כיועץ המשפטי לממשלה.

כרמית גיא : תודה, פרופ' גביזון.